

Oikeudellinen osasto

RVLE:n käsky SM 028:00/2007

**SELVITYS RAJAVARTIOLAITOSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TOIMIVUODES-
TA JA SOVELTAMISESTA SEKÄ ESITYKSET SEN TARKISTAMISEKSI**

Henkilöstöosasto on tarkastellut lain kokonaisuudistusta lähinnä Rajavartiolaitoksen hallintoa käsittelevien säädösten pohjalta ja toteaa jatkotoimenpiteiden osalta seuraavaa:

RVL hallintoa koskevat säännökset

- Laki Rajavartiolaitoksen hallinnosta on kokonaisuudessaan toimiva kokonaisuus, keskeisimmät tarpeet lain tarkistamiseksi liittyvät Rajavartiolaitoksen strategiassa ja henkilöstöstrategiassa vuosina 2005 ja 2006 määritettyihin tavoitteisiin Rajavartiolaitoksen virka- ja tehtävärakenteen yksinkertaistamiseksi ja kokonaisuudessaan koulutusjärjestelmän ml kelpoisuusvaatimusten kehittämiseksi ja tarkentamiseksi.
- 10 §: Mainittuja kelpoisuusvaatimuksia on tarkasteltava jatkossa myös segregaaation purkamisen kannalta, nykyisellään lakiin kirjattu vaatimus asevelvollisuuden suorittamisesta edistää sotilasvirkojen jakaantumista miespuolisille viranhaltijoille. Näyttäisi perustellulta joka tapauksessa laajentaa rekrytointipohjaa kaikkiin asevelvollisuuden suorittaneisiin. Erityisiä perusteita aliupseerikoulutuksen säilyttämisestä kenttätason ammat-tiosaamista vaativissa tehtävissä ei ole, eikä kriisiajan osallistuminen maanpuolustukseen sitä välttämättä edellytä.
- 11 §: Valtioneuvoston asetuksella annattavat erityiset kelpoisuusvaatimukset on tarkasteltava samassa yhteydessä.
- 14 §: Siirtovelvollisuus ei ole aiheuttanut merkittäviä ongelmia, toki järjestelyjä on niin kuin lain perusteluissa edellytetään tarkasteltava myös yksilön näkökulmasta. Todettakoon, että Rajavartiolaitos on kiinnittänyt huomiota siirrettävän virkamiehen palkkaturvaan ja tulee parantamaan sopimusteitse myös muita siirtoon liittyviä korvauksia. Vuosittaiset lähinnä kesäkaudelle

asettuvat voimavarasiirrot pääkaupunkiseudulle ja Kaakkois-Suomeen on toteutettu siirtojen sijaan komennusmenettelynä.

- 19 §: Muutamaa hallintovalitusta lukuun ottamatta uudistus ei ole aiheuttanut kovin suurta tyytymättömyyttä. Johtunee siitä, että linjaukset ovat pääosin muotoutuneet vuoden 1999 lainsäädännön uudistamisen jälkeen. Toisaalta uudistuksen tuomat muutokset informoitiin kentälle ajoissa ja vuoden siirtymäsäännön oli omiaan helpottamaan tilannetta. Tulkinta on lähes vastaava kuin poliisilla, mikä lienee tarkoituksenmukainen lähtökohta.
- 3. luku 25 – 30 §: Koulutukseen ja opetukseen liittyviä säädöksiä on tarkasteltava erikseen laadittavan koulutusjärjestelmän kehittämiseen liittyvän selvityksen pohjalta. Keskeistä on luoda strategiaa ja tulevaisuuden toiminnallisia tarpeita palveleva kustannustehokas ja eri henkilöstöryhmiä oikeudenmukaisesti kohteleva järjestelmä
- 33 §: Palvelussuhteen ehdot kansainvälisissä tehtävissä on ollut soveltamisen kannalta hieman ongelmallinen. Vertaus ulkomaanedustuksen virkamiehiin ei tehtävän sisällön, kestoajan ja rajavartiomiehen urapolun kannalta ole relevantti ja otettu sellaisenaan käyttöön vain Suomen ulkomaan edustustojen yhteydessä toimivissa yhdysmiestehtävissä.
- 35 §: Nykyinen sotilasviranhaltijoita koskeva eroamisikä on eräissä tapauksissa johtanut tilanteeseen, ettei virkamies saavuta kyseiseen ajankohtaan mennessä laskennallisesti täyttä sotilaseläkettä, kuitenkin aina yli tavanomaisen työeläkkeen (60 %) tason. Rajavartiolaitoksen päällikkö on soveltanut 35 § pääsääntöisesti virkamiehen kannalta myönteisesti em. tilanteissa. Erikseen on harkittava, tulisiko virkamiehelle kirjata säädöksiin kyseinen subjektiivinen oikeus, jolloin työnantajan harkintamahdollisuus on suppeampi, eikä välttämättä suoraan liity Rajavartiolaitoksen operatiivisiin tarpeisiin. Toisaalta yleistä kehitystä keskimääräisen eläkeiän nostamiseksi voitaisiin harkita tällä tavoin.

Henkilötietojen käsittely

Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ei ole merkittävästi vaikuttanut henkilöstöalalla käytettäviin tietoihin, joita ovat säädelleet asevelvollisuuslaki ja laki yksityisyyden suojasta työelämässä. Toki Rajavartiolaitoksen muita rekistereitä koskevat säädökset on otettu 4 §:n mukaisesti huomioon henkilörekistereitä perustettaessa esimerkiksi uusien henkilötietojärjestelmien käyttöönoton yhteydessä.

Henkilöstövaikutukset

- a) Lakiuudistus on operatiivisen tehtäväkentän laajentuessa antanut mahdollisuuden aikaisempaa monipuolisempiin kenttätason ammattitehtäviin ja tukee hyvin henkilöstöstrategiassa ja myös palkkausjärjestelmän perusteissa olevia tavoitteita, joiden mukaan Rajavartiolaitos työnantajana

suunnitelmallisesti tukee työntekijöidensä kehittymistä omassa työssään ja etenemistä vaativampiin tehtäviin.

- b) Siirtovelvoitesäännösten soveltamiseen lailla ei ole merkittävää vaikutusta. Rajavartiolaitoksessa siirtäminen liittyy operatiivisten tarpeiden ohella lähinnä upseerien luontevaan urakehitykseen, jonka ennustettavuutta on yksikön kannalta lisätty henkilöstösuunnittelulla.
- c) Virkamiehellä on omista lähtökohdistaan aina mahdollisuus hakea toista tehtävää ja tarvittaessa myös tehtävää asuinpaikkakuntansa ulkopuolelta. Lähtökohtaisesti on pyritty hakemaan tehtävään sopivaa virkamiestä ilmoittamalla vapautuvista tehtävistä, jolloin eräänä perusteena on sopivuuden ohella henkilön halukkuus kyseiseen tehtävään.
- d) Siirtoon liittyen dokumentoimaan perusteet pöytäkirjaan, jolloin myös yksilötasolla voidaan todeta siirron tarkoituksenmukaisuus RVL kokonaistoiminnan kannalta.

Niin kuin edellä on todettu, lakiuudistus ajoittui ajankohtaan jolloin toimintaja henkilöstöstrategiassa annettiin keskeinen painoarvo osaamisen johtamiseen liittyville näkökulmille. Näitä näkökulmia tarkastellessa voidaan todeta lain tukeneen toiminnallisia tavoitteita ja strategioiden jalkauttamista.

Hallinnon asiakkaan näkökulma

Asiakaspalautteen ja julkisuuskuvatutkimuksen (2006-2007) perusteella voidaan todeta, että lain toimeenpano on edistänyt Rajavartiolaitoksen tunnettuutta turvallisuusalan viranomaiskentässä. Rajavartiolaitos mielletään selvästi palvelutehtävää suorittavaksi organisaatioksi, jonka toiminnan onnistumista arvioidaan entistä enemmän palveluiden käyttäjien näkökulmasta. Rikostorjunnan entistä selkeämpi mukaantulo Rajavartiolaitoksen ydintoimintoihin on tuonut mukanaan uudenlaista rikostutkintaan liittyvää julkisuutta, missä laitoksen toimintaa arvioidaan varsin tarkkaan. Uudet tehtävät eivät ole heikentäneet kansalaisten luottamusta Rajavartiolaitokseen, luotettavuus on arvioitu varsin korkealle. Tehtävien moninaisuuskaan ei ole heikentänyt arvioita Rajavartiolaitoksen ammattitaitoisuudesta tehtävien hoidossa verrattuna ennen lakiuudistusta toteutettuun mediabarometriselvitykseen, missä Rajavartiolaitoksen ammattitaitoisuus arvioitiin verrokkiryhmän korkeimmaksi.